

Sveriges Fartygsbefälsförening

Vissa allmänna principer och förmåner enligt EEG-förordningen 1408/71

Detta är en allmän hållen information om socialskyddet från **Sveriges Fartygsbefälsförening** och kan inte ses som lagtext.

Enligt EEG-förordningen 1408/71 finns fyra huvudprinciper beskrivna.

Likabehandlingsprincipen som innebär att all diskriminering på grund av medborgarskap är förbjuden, artikel 3, EEG-förordningen.

Sammanläggningsprincipen syftar till att anställda och egenföretagare som arbetar i ett medlemsland inte skall gå miste om förmåner eller rättigheter som de tidigare tjänat in i ett annat medlemsland, till exempel artikel 18, EEG-förordningen.

Exportabilitetsprincipen innebär att förmåner vid dödsfall, invaliditet, ålderdom, arbetsjukdom och olycksfall i arbetet samt till efterlevande skall kunna betalas ut i det medlemsland där den berättigade är bosatt. Det innebär också att kontantförmåner som en person förvärvat i ett medlemsland skall kunna betalas ut om han eller hon bor eller flyttar till ett annat medlemsland, artikel 10, EEG-förordningen.

Prorata temporisprincipen tillämpas i vissa fall vid beräkning av pension i fall då en pensionstagare till följd av arbete eller bosättning i flera medlemsländer har tjänat in rätt till pension i mer än ett medlemsland. Personen har då rätt till en proportionellt beräknad pension från vart och ett av de länder som han eller hon tjänat in rätt till pension i, artikel 46, EEG-förordningen.

Huvudregeln är att **arbetslandets** lagstiftning är tillämplig och att endast ett lands lagstiftning är tillämplig, artikel 13.1 EEG-förordningen. Skulle den EU/EES bosatte sjömannen också arbeta i hemlandet blir hemlandet behörig stat.

Huvudregeln för sjömän finns i artikel 13.2c. Enligt denna artikel skall den som är anställd ombord på ett fartyg som för en medlemsstats flagga omfattas av denna stats lagstiftning. Undantag finns bland annat i artikel 14b.4 som anger att den som är anställd på ett fartyg, vilket för en medlemsstats flagga och som får sin lön från ett företag eller person som har sitt säte eller är bosatt inom en annan medlemsstats territorium skall omfattas av den sistnämnda statens lagstiftning, om han är bosatt inom denna stats territorium. Företaget eller personen som betalar lönen skall betraktas som arbetsgivare vid tillämpningen av den lagstiftningen.

Om huvudregeln är tillämplig skall sociala avgifter betalas i Sverige och om undantaget är tillämpligt skall sociala avgifter betalas i hemlandet för EU/EES bosatt sjöman.

En familjemedlem har inte någon självständig rätt till förmåner utan eventuell rätt till förmåner härleds från den försäkrade. Om maken/makan arbetar i annat EU/EES-land är han/hon självständigt försäkrad i arbetslandet och anses inte vara en familjemedlem. Om både föräldrarna arbetar i olika medlemsländer gäller att familjeförmåner i första hand utges från det landet där barnen är bosatta och den ene föräldern arbetar. Är summan av familjeförmåner större i det andra landet som den andre föräldern arbetar i, betalar det sist nämnda landet ut det överskjutande beloppet.

Om förälder har rätt till familjeförmåner enbart på grund av bosättning, betalar bosättningslandet ut överskjutande belopp om summan av familjeförmåner är högre i bosättningslandet än i arbetslandet.

Det är den svenska lagstiftningen definition av vad som är familjemedlem som är avgörande för rätt till familjeförmåner. Familjemedlem är make/maka, stadigvarande sammanboende som har varit gifta och har eller haft barn tillsammans och barn under 18 år. Det är bosättningslandets definition av vad som är familjemedlem som är avgörande för rätt till vårdförmåner.

EU-reglerna gäller för de förmåner som den svenska regeringen har anmält och vad EG-domstolen har beslutat.

- Sjukpenning, havandeskapspenning
- Sjukvård
- Rehabiliteringsersättning
- Smittbärappenning
- Föräldrapenning i samband med barns födelse
- Barnbidrag, flerbarnstillägg
- Bostadsbidrag i form av bidrag till hemmavarande barn
- Underhållsstöd
- Ålderspension, efterlevandepension, barnpension
- Sjukersättning/Aktivitetsersättning
- Ersättning vid arbetsskada

Den sjukpenninggrundande inkomsten ska multipliceras med faktor 0,97 vid beräkning av dagersättning. Detta innebär att den sjukpenninggrundande inkomsten ska reduceras med 1.3 procent. Dagersättning (exempelvis: sjukpenning, rehabiliteringspenning, föräldrapenning, tillfällig föräldrapenning, smittbärappenning, havandeskapspenning) är 80 procent av sjukpenninggrundande inkomst. För sjukpenning gäller detta enbart de första 364 dagarna i en sjukperiod. Därefter kan man antingen ansöka om fortsatt sjukpenning, vilket är på samma nivå, eller ansöka om förlängd sjukpenning vilket är på 75%.

Förmåner vid sjukdom och moderskap

Sjuklön/sjukpenning

Sjuklön betalas av rederiet och är för sjömän reglerade i Sjömanslagen och kollektivavtal. Sjömanslagen anger 30 dagars sjuklön för inrikestrafik och 60 dagar för utrikestrafik. Kollektivavtalen kan förlänga sjuklöneperioden. Under den tid som redaren betalar ut sjuklön till den anställde sjömannen kan rederiet ha rätt till ersättning för utbetald sjuklön från försäkringskassan.

Efter sjuklöneperiodens slut betalar försäkringskassan sjukpenning till sjömannen. Sjukpenning är en arbetsbaserad förmån. För att kunna få sjukpenning måste försäkringskassan kunna fastställa en sjukpenninggrundande inkomst.

Den sjukpenninggrundande inkomsten måste uppgå till minst 24% av basbeloppet och inkomster över 7 ½ gånger basbeloppet räknas inte med i den sjukpenninggrundande inkomsten.

För att sjukpenning skall kunna utgå måste den försäkrades arbetsförmåga vara nedsatt med minst en fjärdedel. Sjukpenning kan betalas ut till en fjärdedel, hälften, tre fjärdedelar eller helt. I första hand bedöms rätten till sjukpenning i förhållande till ordinarie arbetsuppgifter, men om den försäkrade inte kan återgå i ordinarie arbete och arbetsgivaren inte har några omplaceringsmöjligheter bedöms den försäkrade arbetsförmåga i förhållande till ett på arbetsmarknaden normalt förekommande arbete.

Sedan 1 juli 2008 gäller nya regler för såväl hur länge man kan få sjukpenning samt regler för hur Försäkringskassan ska bedöma rätten till sjukpenning. Närmare information lämnas av Försäkringskassan.

Det viktiga för sjömannens räkning är att Försäkringskassan börjar räkna antalet dagar med rätt till sjukpenning samt vilken dag man är på i rehabiliteringskedjan från första dagen i alla sjukfall som går över från sjuklön till föräldrapenning.

Rehabilitering

I första hand är det arbetsgivaren som har ansvaret för att behovet av rehabilitering kartläggs och som ansvarar för att rehabilitering kommer igång. Arbetsgivaren är skyldig att svara för de rehabiliteringsåtgärder som kan genomföras inom företaget, till exempel:

- anpassning av arbetsplatsen
- ändrade arbetsuppgifter/omplacering
- ändrade arbetstider
- arbetsträning

Tillsammans med Försäkringskassan i ett avstämningsmöte ska arbetsgivaren aktivt planera för åtgärder för att underlätta arbetstagarens återgång i arbete.

Om den försäkrade deltar i en arbetslivsinriktad rehabilitering kan rehabiliteringsersättning betalas ut under tiden rehabilitering pågår. I normalfallet kan Försäkringskassan betala rehabiliteringsersättning i 3 månader. Kontakta Försäkringskassan om det bedöms kunna vara aktuellt med arbetsträning. Livränta kan betalas om det finns en godkänd arbetsskada. Rehabiliteringsåtgärder kan till exempel vara arbetsträning, omskolning till ett annat yrke. En rehabiliteringsplan skall upprättas och godkännas av Försäkringskassan.

Smittbärarersättning

Om den försäkrade har eller misstänks ha en smittsam sjukdom men ändå kan arbeta eller om den försäkrade smittar eller misstänks för smitta utan att vara sjuk så kan smittbärarersättning utbetalas det finns beslut enligt smittskyddslagen eller livsmedelslagen, läkarundersökning eller hälsokontroll som skall klarlägga om den försäkrade är smittad av en samhällsfarlig sjukdom eller om den försäkrade har en sjukdom, en smitta, ett sår eller en annan skada som för att den försäkrade inte får hantera livsmedel, om den försäkrade är sjuk i en smittsam sjukdom och inte kan arbeta.

Havandeskapspenning

Den som är gravid har rätt att bli omplacerad till andra arbetsuppgifter om kvinnan har ett fysiskt påfrestande arbete som hon inte kan fortsätta med på grund av graviditeten eller avstängs från sitt arbete med stöd av arbetsmiljölagen. Havandeskapspenning kan utgå om kvinnans arbetsförmåga är nedsatt med minst en fjärdedel på grund av graviditeten och hon har ett fysiskt krävande arbete eller hon har ett arbete som du inte får utföra på grund av risker i arbetsmiljön. Havandeskapspenning betalas bara ut om arbetsgivaren inte kan omplacera.

Om kvinnan har ett fysiskt krävande arbete och inte kan bli omplacerad kan hon få havandeskapspenning under högst 50 dagar, tidigast från och med 60:e dagen före beräknad förlossning. De sista 10 dagarna före beräknad förlossning kan havandeskapspenning inte utgå. Om kvinnan har blivit avstängd från sitt arbete med stöd av arbetsmiljölagen och inte kan bli omplacerad kan hon få havandeskapspenning varje dag hon är avstängd från sitt arbete, förutom de sista 10 dagarna före beräknad förlossning.

Tillfällig föräldrapenning/"Pappadagar"

En nybliven pappa kan ha rätt till 10 dagar i samband med barnets födelse eller adoption. Dagarna kan tas ut till och med 60:e dagar efter den dag då barnet kommer hem från sjukhuset. Den försäkrade måste avstå från arbete för att ha rätt till "Pappadagarna".

Vårdförmåner

Den försäkrade har rätt till planerad vård i bosättningslandet och arbetslandet och rätt till akutsjukvård i övriga EU/EES-länder på de villkor som gäller i vårdlandet. Det är arbetslandet som betalar kostnaden för vården. **Det är viktigt** att sjömän som arbetar i Sverige (seglar under svensk flagg) är inskriven i Sverige, d v s registrerade på Försäkringskassan. Detta görs enklast genom att man skickar in blankett 5456 via www.fk.se När registrering har skett kan det europeiska sjukförsäkringskortet beställas via www.fk.se

Familjeförmåner

Föräldrapenning

Barnets föräldrar, adoptivföräldrar, rättslig vårdnadshavare har rätt till föräldrapenning. När båda föräldrarna är vårdnadshavare har de rätt till hälften av det totala antalet föräldrapenningdagar, d.v.s. 240 dagar var. En förälder kan överlåta rätten till föräldrapenning med undantag av 60 dagar på sjukpenningnivå. Är föräldern ensam vårdnadshavare eller är den andre föräldern inte försäkrad i Sverige har föräldern rätt till samtliga 480 dagar. Tar den andre föräldern ut föräldrapenningdagar i sitt arbetsland/bosättningsland avräknas dessa dagar från den svenska föräldrapenningen. Föräldrapenning betalas ut till den av föräldrarna som vårdar barnet. Föräldern måste avstå från arbete för att ha rätt till föräldrapenning. Föräldrapenning kan betalas ut antingen helt, tre fjärdedels, halvt, en fjärdedel eller en åttondel. Föräldrapenning kan betalas ut längst till dess barnet fyllt 8 år eller går ur första klass i skolan.

För att få föräldrapenning på sjukpenningnivån de första 180 dagarna är kravet att den försäkrade har en sjukpenning högre än lägsta nivån i minst 240 dagar före barnets faktiska eller beräknade födelse. För övriga 210 dagar föräldrapenning som betalas ut på sjukpenningnivå finns inget krav på viss tid på sjukpenningnivå. Under 90 dagar är föräldrapenning på lägsta nivå för alla. Har föräldern arbetat i annat EU/EES-land kan arbetsperioder i det andra landet räknas med för att uppfylla 240-dagarsvillkoret men den sista perioden måste ha fullföljts i Sverige.

Hel föräldrapenning är lägst 180 kronor/dag (grundnivå) under 390 dagar, övriga 90 dagar är ersättningen 180 kr/dag (lägsta nivån) för barn födda/adopterade 1/6 2006 eller senare. För barn födda eller adopterade före 1/6 2006 är lägstnivån 60 kronor/dag. Den som arbetar i Sverige och har en sjukpenning som överstiger grundnivån kan få föräldrapenning som motsvarar sjukpenning. Vid beräkning av den sjukpenning grundande inkomsten som ska läggas till grund för beräkning av föräldrapenning på sjukpenningnivå räknas inkomster upp till 10 gånger prisbasbeloppet med. Detta innebär att föräldrapenningen är på en högre nivå än sjukpenningen.

Barnbidrag

Barnbidrag betalas ut månaden efter barnets födelse alternativt när rätten till förmånen uppstår, d.v.s. när bosättningen sker i Sverige alternativt för de som omfattas av EG-förordningen/Nordiska konvention när anställningen påbörjas. Barnbidrag betalas ut längst till och med det kvartal barnet fyller 16 år alternativt till och med den månad då rätten till barnbidrag upphör av annan anledning, till exempel den försäkrade inte längre anses bosatt i Sverige eller den försäkrade har upphört med sin yrkesverksamhet i Sverige.

Förlängt barnbidrag

Förlängt barnbidrag kan betalas ut om barnet är över 16 år och går i grundskola, sameskola, specialskola, särskola eller får motsvarande utbildning i annan skola. Det förlängda barnbidraget betalas ut från och med kvartalet efter det att barnet fyllt 16 år och till och med den månad barnet slutar i denna typ av skola alternativt från och med rätten till förlängt barnbidrag på annat sätt upphör.

Flerbarnstillägg

Flerbarnstillägg betalas ut till den som har barnbidrag för två eller fler barn. Flerbarnstillägg får man från andra barnet. Barn över 16 år som studerar och vars studier ger rätt till förlängt barnbidrag eller studiebidrag får räknas med om barnet bor hemma, studierna bedrivs på heltid, studieperioden omfattar minst åtta veckor och den studerande är ogift. Högskolestudier/universitetsstudier ger inte rätt till flerbarnstillägg.

Flerbarnstillägg betalas ut längst till och med det andra kvartalet det år den studerande fyller 20 år eller den månad rätten till flerbarnstillägg upphör på annat sätt.

Bostadsbidrag i form av särskilt bidrag till hemmavarande barn

Rätt till bostadsbidrag har den som har vårdnaden om barnet och stadigvarande bor tillsammans med barnet. Bostadsbidraget är inkomstprövat och beror på antalet hemmavarande barn. Bostadsbidraget är preliminärt och beräknas efter uppskattad inkomst, det slutgiltiga bidrag bestäms efter inkomsttaxeringen.

Underhållsstöd

Underhållsstöd kan utgå om den bidragsskyldige föräldern arbetar i Sverige och omfattas av EEG-förordningen. Bidragsmottagaren och barn måste vara bosatta i ett annat EU/EES-land. Återbetalningsskyldighet eller underhållsbidrag måste kunna fastställas.

Socialregler ändras fortlöpande och det finns anledning att kontrollera det faktiska förhållandet innan man tar anställning. Denna information är uppdaterad 2010-01-01.

Frågor i samband med socialskyddet kan ställas till:

Sveriges Fartygsbefälsförening

Hans-Dieter Grahl

Tel. 08-10 60 16 Mobil 070-692 74 78 e-mail: dieter.grahl@sbf.se